

Punkte

Eksamihinne

Aastahinne

Teema

PÕHIKOOLI LÕPUEKSAM

AJALUGU

16. JUUNI 2008

Kool: _____

Maakond/linn: _____

Õpilase ees- ja perekonnanimi: _____

Isikukood | _____ |

MEELESPEA

1. Mõtle rahulikult, aega on 2,5 tundi (150 minutit).
2. Eksamitöö küsimustele vastamise järjekord vali ise.
3. Enne vastamist loe tähelepanelikult tööjuhendeid.
4. Kirjuta vastused selleks ettenähtud kohtadele.
5. Eksamitöö kirjuta sinise või musta tindi või pastaga.
6. Kirjuta vastused loetavalt ja üheselt mõistetavalt.
7. Paranduste tegemisel ei ole lubatud vastust üle kirjutada ega kasutada korrektorit.
8. Tõmba vale vastus maha ja kirjuta vastus uuesti.

Õpetajale

6 punkti

I. EESTI VABARIIK 1918–1940. 17p

1. Töö kaardiga. (Atlas lk 18–19, kaart 19) 6p

Märgi aasta ja kuupäev.

1.1. Rakvere langes Punaarmee kätte _____ ja Eesti väed vabastasid selle _____ . 1p

1.2. Lõuna-Eesti vabastamise käigus oli üks tähtsamaid lahinguid Paju lahing Valga linna lähistel. See toimus _____. 1p

1.3. Tähistä plussiga (+) tabelis linnad, mis jäid Vabadussõjas sõjategevuse piirkonda ja miinusega (-), mis ei jäänud. 2p

4–5 õiget 2 p; 2–3 õiget 1 p

Tallinn	
Pihkva	
Tartu	
Cesis	
Viljandi	

1.4. Millise lepinguga lõppes Vabadussõda? 1p

1.5. Mis oli selle lepingu tähtsus? 1p

2. Nimeta üks Eesti Vabariigi kultuurisaavutus igas järgmises valdkonnas? 3p

Haridus: _____ 1p

Sport: _____ 1p

Kirjandus: _____ 1p

Õpetajale

5 punkti

6. Saksamaa ja NSVL. 5p

6.1. Seosta märksõnad Saksamaa või Nõukogude Liiduga. Paiguta märksõnade ees olevad numbrid tabeli õigesse lahtrisse. 3p

9–10 õiget 3 p; 7–8 õiget 2 p; 5–6 õiget 1 p

1. Führer	6. Gulag
2. Maailmarevolutsioon	7. Gestapo
3. „Pruun katk”	8. Kolhoos
4. Viisaastak	9. Neliaastak
5. Tõeline aarialane	10. Rassiteooria

Saksamaa	Nõukogude Liit	3p <input type="text"/>

6.2. Nimeta üks Nõukogude Liidu ja Saksamaa vaheline sarnasus. 1p

_____ 1p

6.3. Nimeta üks Nõukogude Liidu ja Saksamaa vaheline erinevus. 1p

_____ 1p

IV. NSV LIIDU JA IDABLOKI LAGUNEMINE. 14p

1. NSV Liit perestroika ajal. 4p

1.1. Seleta mõiste perestroika. 1p

1.2. Miks vajab riik perestroikat? 1p

1.3. Nimeta kaks olulist muutust NSV Liidu poliitikas perestroika ajal. 2p

1. _____ 2p

2. _____

2. Nimeta kaks muutust, mis toimusid Idabloki riikide majanduses ja poliitilises elus pärast kommunistlike režiimide kokkuvarisemist. 4p

Majandus

1. _____ 2p

2. _____

Poliitika

1. _____ 2p

2. _____

Õpetajale

3 punkti 29

3. Võrdle Prantsusmaad ja Inglismaad 1920.–1930. aastail. 3 p

Esita kummagi maa kohta üks iseloomulik joon või näide.

7–8 õiget 3 p; 5–6 õiget 2 p; 3–4 õiget 1 p

	Prantsusmaa	Inglismaa
Riigivorm (monarhia või vabariik)		
Parteisüsteem (parteide arvukus)		
Põllumajandus		
Tööstus		

4. Sõjakommunism ja NEP. 3 p

4.1. Kas märksõnad on iseloomulikud sõjakommunismi poliitikale või NEPile?

Tee õigesse lahtrisse ristike. 2 p

5–6 õiget 2 p; 3–4 õiget 1 p;

5 punkti

Sõjakommunism	Märksõna	NEP
	Kauplemisvabadus	
	Sunduslik töökohustus	
	Tasuta teenused	
	Segamajandus	
	Vilja ülejäägi andmine riigile tasuta	
	Erasektor osaliselt lubatud	

2 p 30

4.2. Milline oli sinu arvates peamine erinevus nende kahe majanduspoliitika vahel? 1 p

_____

_____

_____

1 p 31

5. Nimeta kaks võtet, mille abil allutati rahvas diktaatorlikus riigis juhi taatele. 2 p

1. _____

2. _____

2 p 32

Õpetajale

5 punkti

3. Kas loetletud tunnused olid iseloomulikud demokraatlikule või autoritaarsele Eesti Vabariigile? 5 p

Vabariigile? 5 p

3.1. Tee õigesse lahtrisse ristike. 2 p

4–5 õiget 2 p; 2–3 õiget 1 p

Eesti Vabariik 1918–1934	Tunnus	Eesti Vabariik 1934–1938
	Tegutses palju poliitilisi erakondi, kes moodustasid.	
	Ajakirjandus oli vaba, ei allunud tsensuurile.	
	Riigikogu ei käinud koos, seadusi anti välja riigivanema dekreetidena.	
	Loodi suure võimuga presidendi ametikoht.	
	Sagedased valitsusevahetused, vastulolud koalitsioonipartnerite vahel.	

2 p 9

3.2. Kumb perioodidest oli demokraatlik, kumb autoritaarne? 1 p

Eesti Vabariik 1918–1934. a oli _____

Eesti Vabariik 1934–1938. a oli _____

1 p 10

3.3. Kirjuta oma arvamuse kinnituseks kaks põhjendust. 2 p

1. _____

_____

1 p 11

2. _____

_____

1 p 12

4. Milliseid nõukogulikke ümberkorraldusi tehti Eestis 1940–1941? Too igast valdkonnast üks näide. 3 p

3 punkti

Majandus: _____

_____

1 p 13

Poliitika: _____

_____

1 p 14

Kultuur: _____

_____

1 p 15

Õpetajale

3 punkti

II. EESTI TAASISEISESVUMINE. 11 p

1. Eesti taasiseseisvumine. 3 p

1.1. Järjesta sündmused ajaliselt, alustades varasemast. 2 p

Kõik õiged 2 p, 3–4 õiget 1 p

- Vene väed lahkuvad Eestist
- Rahareform, rubla asemel kroon
- Nõukogude Liidu lagunemine
- Balti kett
- Suveräänsusdeklaratsioon

2 p

16

1.2. Vali üks sündmus ja selgita selle olulisust Eesti ajaloos. 1 p

Sündmus: _____

Selgitus: _____

1 p

17

2. Töö dokumendiga. 4 p

Loe dokument läbi ja vasta küsimustele, tuginedes dokumendis kirjutatule ja oma teadmistele.

4 punkti

[...] Tänu Edasi toimetaja Mart Kadastiku kindlameelsusele ilmusid Siim Kallase, Tiit Made, Edgar Savisaare ja Mikk Titma allkirjaga varustatud teesid laupäeval, 26. septembril [...]

2. Eesti NSV territooriumil paiknev majandus on Eesti NSV alluvuses.

See kehtib ka raudtee, merelaevanduse ja praegu üleliidulises alluvuses olevate ettevõtete kohta. Majanduse struktuur korraldatakse ümber, et tagada eelisareng nendele valdkondadele, mis põhinevad eeskätt kohalikul ressursil, on meile majanduslikult kasulikud, kultuuriliselt vastuvõetavad ja majandamise traditsioonidega kooskõlas.

6. Täielikule isemajandamisele üleminek viiakse läbi kogu riigi territooriumil ja kõigil majanduse juhtimise tasanditel. Isemajandamissuhetele rajatakse ka koostöö vabariigi eri piirkondade, linnade ja rajoonide vahel [...]

Made, T. Ükskord niikuinii. 1986–1991. Tallinn: Argo, 2006, lk 94–95

2.1. Mis dokumendist on katkend pärit? 1 p

_____ 1 p

18

2.2. Mis oli dokumendi avaldamise eesmärk? 1 p

_____ 1 p

19

2.3. Leia dokumendist kaks põhimõtet, mis viitavad uuele majanduskursile. 2 p

1. _____ 2 p

2. _____ 20

Õpetajale

4 punkti

3. Kirjuta daatumi järele rahvusvahelise organisatsiooni nimetus, millega Eesti Vabariik sel aastal ühines. Lisa selle organisatsiooni tegevusvaldkond. 4 p

1991

Organisatsioon: _____ 1 p

21

Tegevusvaldkond: _____ 1 p

22

2004

Organisatsioon: _____ 1 p

23

Tegevusvaldkond: _____ 1 p

24

III. DEMOKRAATIAD JA DIKTATUURID KAHE MAAILMASÕJA VAHEL. 18 p

3 punkti

1. Mis poliitilist liikumist on iseloomustatud? 3 p

1.1. Kirjuta väite ees olev number õigesse lahtrisse. 2 p

5–6 õiget 2 p; 3–4 õiget 1 p

1. Rassism ja võõraste rahvaste vastu viha õhutamise
2. Rikastelt varanduse äravõtmine
3. Riik toetab abivajajaid
4. Üksikisikul on võimalikult suured vabadused
5. Rikastele on kehtestatud kõrgemad maksud
6. Vana ja läbiproovitu pooldamine, uuenduste vastasus

Liberalism	Konservatism	Sotsialism	Natsionaalsotsialism	Kommunism

2 p

25

1.2. Millised tabelis kirjeldatud liikumistest on demokraatlikud? 1 p

_____ 1 p

26

2. Milles seisnes Roosevelti reformikava? Esita kaks näidet. 2 p

2 punkti

1. _____ 1 p

27

2. _____ 1 p

28